

Małgorzata Kania

Pierwszy Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej

First Civil Code of the People's Republic of China

ABSTRACT

The article "First Civil Code of the People's Republic of China" describes short history of rounds of work on civil code's drafts from the establishment of People's Republic in China in 1949, the goal implementation, as well as the structure of adopted on May 28th, 2020 Civil Code of People's Republic of China and content of its seven books: Book One General Part, Book Two Real Rights, Book Three Contracts, Book Four Personality Rights, Book Five Marriage and Family, Book Six Succession, Book Seven Tort Liability.

Keywords: China, People's Republic of China, Civil Code of the People's Republic of China, civil code in China, civil law in China

Na trzeciej sesji trzynastego Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych, dnia 28 maja 2020 r. uchwalony został Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej (dalej stosowany skrót: KCChRL)^{1,2}. Jest to pierwsza kodyfikacja prawa cywilnego w Chińskiej Republice Ludowej (dalej stosowany skrót ChRL), tj. od 1949 roku. Nie oznacza to jednak, iż we wcześniejszych dziejach prawa chińskiego kodeks cywilny nie był znany.

¹ Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych jest najwyższym organem władzy państwowej w systemie konstytucyjnym opartym na jedności władzy państwowej. Jeden z obszarów kompetencji stanowi ustawodawstwo, w tym uchwalanie ustaw z zakresu prawa cywilnego. [Rowiński J., Jakóbiec W., *System konstytucyjny Chińskiej Republiki Ludowej*, Warszawa 2006, s. 44 - 46.]

² Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej z 28.05.2020 r. («中华人民共和国民法典» Civil Code of the People's Republic of China, Adopted at the Third Session of the Thirteenth National People's Congress on May 28, 2020), <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c23934/202103/c487476d061844beb093bc3f22e729ae/files/4aaa35619b4c446dbc704f4376bfccd6.pdf> [wersja anglojęzyczna, dostęp 27.03.2021 r.].

Tłumaczenie angielskie aktów prawnych w niniejszym artykule jest powszechnie używanym tłumaczeniem referencyjnym z języka chińskiego. Tłumaczenie na język polski w niniejszym artykule, jest tłumaczeniem własnym autorki z wersji anglojęzycznej i chińskojęzycznej KCChRL. Dostęp do aktualnie obowiązujących aktów prawnych pochodzi z oficjalnej strony Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych www.npc.gov. Dostęp do archiwalnych aktów prawnych pochodzi ze strony www.lawinfochina.com.

Pierwszy kompletny kodeks cywilny przyjęty został przez rząd Kuomintangu w latach 1929-1930. Mimo, że kodeks ten oparty był na prawie z dynastii Qing (lata panowania 1644-1912), charakteryzował się także silnymi wpływami japońskiego kodeksu cywilnego z 1896 r. oraz niemieckiego kodeksu cywilnego z 1896 r., z elementami zaczerpniętymi również z innych, zagranicznych kodeksów cywilnych³.

Od czasów powstania ChRL w 1949 r., odbyły się co najmniej cztery rundy przygotowywania projektów kompleksowego kodeksu cywilnego, a wszystkie zakończyły się niepowodzeniem. Pierwsza runda rozpoczęła się w 1956 r., a bazę stanowiło prawo cywilne Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Druga próba kodyfikacji rozpoczęła się w 1964 r. i podkreślała cechy charakterystyczne dla gospodarki planowej. Następnie, początek reform i otwarcie się na świat Chin w 1978 r. zapoczątkowało powstanie nowego zespołu kodyfikacyjnego prawa cywilnego. Także w tym przypadku, próby przygotowania nowego kodeksu cywilnego zakończyły się niepowodzeniem, jednakże dnia 12 kwietnia 1986 r. udało się uchwalić ustawę Generalne Zasady Prawa Cywilnego («中华人民共和国民法通则» *General Principles of the Civil Law of the People's Republic of China*). Ustawa ta nie stanowiła ani kompleksowego kodeksu cywilnego, ani nie skupiała się na specyficznych kwestiach prawa cywilnego, natomiast zawierała rozwinięte już zasady prawa cywilnego. W 2002 r. rozpoczęło się czwarte podejście kodyfikacyjne⁴, jednakże i ono nie zakończyło się ustanowieniem kodeksu cywilnego. Końcowo, w 2014 r. rozpoczął się dwuetapowy proces prac. W pierwszym etapie zaplanowano przyjęcie części ogólnej kodeksu, która zawierałaby zbiór ogólnych zasad prawa cywilnego. I tak, 15 marca 2017 r. Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych uchwaliło ustawę Przepisy Ogólne Prawa Cywilnego («中华人民共和国民法总则», *General Provisions of the Civil Law of the People's Republic of China*). Następnie opracowano pozostałych sześć części, które po połączeniu z częścią ogólną, przedstawione zostały Ogólnochińskiemu Zgromadzeniu Przedstawicieli Ludowych w grudniu 2019 r. do prac końcowych⁵.

Po uchwaleniu KCChRL, szeroko komentowane były zarówno cel, jak i oczekiwania względem skutków prawnych, społecznych i ekonomicznych kodeksu, między innymi: pierwsze chińskie prawo noszące tytuł „kodeksu” od czasu założenia Chińskiej Republiki Ludowej w 1949 r., powinno kompleksowo wzmocnić ochronę różnych praw i ulepszyć chiński

³ Chen J., *Chinese Law: Context and Transformation*, Leiden-Boston 2016, s.453 - 456.

⁴ Bu Y., *Chinese Civil Law*, Munchen 2013, s.1 – 2.

⁵ Wei C., *2020 NPC Session: A Guide to China's Civil Code (Updated)*, <https://npcobserver.com/2020/05/21/2020-npc-session-a-guide-to-chinas-civil-code/> [dostęp 27.03.2021 r.].

socjalistyczny system prawny⁶. Ponadto: kompilacja KCChRL jest ważnym elementem planów Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin i ma znaczenie dla rozwoju rządów opartych na prawie, promowania wysokiej jakości rozwoju gospodarczego i poprawy dobrobytu publicznego⁷. Sam KCChRL wskazuje na cel jego sformułowania w artykule pierwszym, który stanowi, iż prawo to zostało sformułowane w zgodzie z Konstytucją Chińskiej Republiki Ludowej w celu ochrony praw i interesów podmiotów prawa cywilnego, uregulowania stosunków cywilnoprawnych, utrzymania porządku społecznego i gospodarczego, zaspokajania potrzeb rozwoju socjalizmu z chińskimi cechami oraz kontynuowania podstawowych wartości socjalistycznych⁸.

Twórcy prawa twierdzą, że kodyfikacja nie polega na tworzeniu nowego prawa cywilnego, ale raczej, na spójnym, systematycznym łączeniu przepisów cywilnych, ich modyfikowaniu i poprawie celem dostosowania do nowych sytuacji. W tym też celu, przeprowadzono szerokie konsultacje społeczne, które skutkowały nadesłaniem w formie elektronicznej ponad miliona komentarzy i sugestii. Przykładem innowacji są między innymi przepisy dotyczące ochrony danych, aktywów wirtualnych, czy też przepisy dotyczące ochrony praw w przypadku sytuacji nadzwyczajnych, takich jak pandemia wirusa COVID-19⁹.

Kodeks wszedł w życie dnia 1 stycznia 2021 r. Datę tę wskazuje artykuł 1260 KCChRL, będący jednocześnie ostatnim artykułem kodeksu, wymieniającym ustawy, które z dniem wejścia w życie KCChRL przestały obowiązywać, mianowicie: prawo małżeńskie ChRL, prawo dziedziczenia ChRL, Ogólne Zasady Prawa Cywilnego ChRL, prawo adopcyjne ChRL, prawo gwarancyjne ChRL, prawo umów ChRL, prawo własności ChRL, prawo deliktowe ChRL, Przepisy Ogólne Prawa Cywilnego ChRL¹⁰.

⁶ Oficjalna strona Rady Państwa ChRL w wersji angielskiej, *Civil Code of the People's Republic of China* http://english.www.gov.cn/archive/lawsregulations/202012/31/content_WS5fedad98c6d0f72576943005.html [dostęp 27.03.2021 r.].

⁷ Oficjalna strona Rady Państwa ChRL w wersji angielskiej, *Chinese lawmakers deliberate draft civil code*, http://english.www.gov.cn/news/topnews/202005/22/content_WS5ec746cfc6d0b3f0e949844d.html [dostęp 27.03.2021 r.].

⁸ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej..., art.1.

⁹ Oficjalna strona Ogólnochońskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych ChRL w wersji angielskiej, *China adopts milestone Civil Code* <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c23934/202005/c65fbd2de4c54c0db9639ef41e99c290.shtml> [dostęp 27.03.2021 r.].

¹⁰ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej..., art. 260.

Ustawy uchylone przez KCChRL w oryginalnej wersji językowej, w kolejności ich występowania w art. 260: 中华人民共和国婚姻法 (prawo małżeńskie ChRL), 中华人民共和国继承法 (prawo dziedziczenia ChRL), 中华人民共和国民法通则 (Ogólne Zasady Prawa Cywilnego ChRL), 中华人民共和国收养法 (prawo adopcyjne ChRL), 中华人民共和国担保法 (prawo gwarancyjne ChRL), 中华人民共和国合同法 (prawo umów ChRL), 中

W dniu 30 grudnia 2020 r. na stronie Najwyższego Sądu Ludowego ChRL opublikowano informację dotyczącą interpretacji sądowych i dokumentów regulacyjnych związanych z mającym wejść w życie dwa dni później KCChRL¹¹. Podano, iż od czerwca 2020 r. Najwyższy Sąd Ludowy dokonał kompleksowego przeglądu łącznie 591 interpretacji sądowych i powiązanych dokumentów normatywnych od czasu powstania Chińskiej Republiki Ludowej. Wśród nich, łącznie 364 pozycje są zgodne z przepisami KCChRL, nie zostały więc zmodyfikowane i nadal obowiązują, 111 pozycji wymaga zmiany, natomiast 116 pozycji zostało zniesionych i straciło ważność z dniem 1 stycznia 2021 r. Ponadto, Najwyższy Sąd Ludowy sformułował pierwszą serię siedmiu nowych interpretacji sądowych zgodnych z KCChRL, które miały być wdrażane równoległe z KCChRL od 1 stycznia 2021 roku, w tym interpretacje sądowe dotyczące zasad intertemporalnych stosowania kodeksu, interpretacje sądowe dotyczące stosowania systemu gwarancyjnego oraz interpretacje sądowe dotyczące praw majątkowych, małżeństwa i rodziny, dziedziczenia, umów budowlanych, sporów pracowniczych¹².

Kodeks cywilny ChRL składa się z 1260 artykułów ujętych w siedmiu księgach. Każda z ksiąg podzielona jest na rozdziały. Niektóre rozdziały podzielone są dalej na sekcje. Księgi Druga i Trzecia, będące najobszerniejszymi księgami, podlegają wymienionemu wcześniej podziałowi, natomiast rozdziały, zachowując swą kolejną numerację, zgrupowane są także

中华人民共和国物权法 (prawo własności ChRL), 中华人民共和国侵权责任法 (prawo deliktowe ChRL), 中华人民共和国民法总则 (Przepisy Ogólne Prawa Cywilnego ChRL) [wersja chińskojęzyczna:

<http://www.npc.gov.cn/npc/c30834/202006/75ba6483b8344591abd07917e1d25cc8.shtml>, dostęp 5.04.2021 r].

¹¹ Najwyższy Sąd Ludowy jest najwyższym organem władzy sądowniczej w ChRL. Sprawuje on nadzór nad funkcjonowaniem sądów ludowych różnych szczebli oraz sądów specjalnych. Najwyższy Sąd Ludowy ponosi odpowiedzialność przed Ogólnochińskim Zgromadzeniem Przedstawicieli Ludowych oraz Stałym Komitetem Ogólnochińskiego Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych. [Konstytucja Chińskiej Republiki Ludowej z 4.12.1982 r., następnie nowelizowana (Constitution of the People's Republic of China (Adopted at the Fifth Session of the Fifth National People's Congress and promulgated by the Announcement of the National People's Congress on December 4, 1982; amended in accordance with the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the First Session of the Seventh National People's Congress on April 12, 1988, the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the First Session of the Eighth National People's Congress on March 29, 1993, the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the Second Session of the Ninth National People's Congress on March 15, 1999, the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the Second Session of the Tenth National People's Congress on March 14, 2004, and the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the First Session of the Thirteenth National People's Congress on March 11, 2018),, <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/constitution2019/201911/1f65146fb6104dd3a2793875d19b5b29.shtml> [dostęp 5.04.2021 r.], art. 132, art. 133].

¹² Oficjalna strony Najwyższego Sądu Ludowego ChRL, **最高法全面完成司法解释清理并发布首批民法典配套司法解释 废止116件司法解释及规范性文件**, <http://www.court.gov.cn/zixun-xiangqing-282451.html> [dostęp 27.03.2021 r.].

w części. Księgi zatytułowane są w następujący sposób:

- Księga Pierwsza Część Ogólna,
- Księga Druga Prawa Własności,
- Księga Trzecia Umowy,
- Księga Czwarta Dobra Osobiste,
- Księga Piąta Małżeństwo i Rodzina,
- Księga Szósta Dziedziczenie,
- Księga Siódma Odpowiedzialność Deliktowa.

Kodeks cywilny ChRL wieńczy rozdział pod tytułem „Przepisy Dodatkowe”¹³.

Księga Pierwsza Część Ogólna podzielona jest na dziesięć rozdziałów, ujętych łącznie w artykułach od 1 do 204, z czego niektóre dzielą się na dalsze sekcje. Księga Pierwsza Część Ogólna jest w dużej mierze powtórzeniem ustawy Przepisy Ogólne Prawa Cywilnego z 15.03.2017 r. i zawiera regulacje dotyczące między innymi:

- przepisów ogólnych, w tym celu i zakresu ustawy, podstawowych zasad i zakresu terytorialnego (Rozdział I, art. 1 - 12);
- osób fizycznych, zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych, opieki (Rozdział II, art. 13 - 56);
- osób prawnych, organizacji nieposiadających osobowości prawnej (Rozdział III i IV art. 57-108);
- praw podmiotowych, czynności prawnych, oświadczeń woli, przedstawicielstwa, odpowiedzialności, przedawnienia (Rozdział V- VIII, art. 109 - 199);
- obliczania terminu (Rozdział X art. 200-204)¹⁴.

Księga Druga Prawa Własności podzielona jest na dwadzieścia rozdziałów, które pogrupowane zostały w pięciu częściach, ujętych łącznie w artykułach od 205 do 462, z czego niektóre dzielą się na dalsze sekcje. Księga Druga opiera się w dużej mierze na przepisach zawartych uprzednio w ustawie prawo własności ChRL z 16.03.2007 r. i zawiera regulacje dotyczące między innymi:

a) w części pierwszej zawierającej przepisy ogólne:

¹³ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej...

¹⁴ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej..., art. 1-204.

Ustawa Ogólne Przepisy Prawa Cywilnego Chińskiej Republiki Ludowej z 15.03.2017 r. («中华人民共和国民法总则» General Provisions of the Civil Law of the People's Republic of China, Adopted at the 5th Session of the Twelfth National People's Congress on March 15, 2017), [http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=23213&lib=law&SearchKeyword=civil%20law&SearchCKeyword=\[wersja anglojęzyczna, dostęp 5.04.2021 r.\]](http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=23213&lib=law&SearchKeyword=civil%20law&SearchCKeyword=[wersja anglojęzyczna, dostęp 5.04.2021 r.]).

- zasad ogólnych, w tym przedmiotu regulacji Księgi (Rozdział I, art. 205-208);
- powstania, zmiany, zbycia, wygaśnięcia praw własności, rejestracji nieruchomości, dostarczenia ruchomości (Rozdział II, art. 209-232);
- ochrony praw własności (Rozdział III, art. 233 - 239);
- b) w części drugiej zawierającej przepisy dotyczące własności:
 - zasad ogólnych, własności państwowej, własności kolektywnej, własności prywatnej, własności zasobów naturalnych, własności części budynków (Rozdział IV - VI, art. 240 - 287);
 - służebności (Rozdział VII, art. 288 - 296);
 - współwłasności (Rozdział VIII, art. 297 - 310);
 - przepisów szczególnych dotyczących nabycia prawa własności (Rozdział IX, art. 311 - 322);
- c) w części trzeciej zawierającej przepisy dotyczące prawa użytkowania:
 - zasad ogólnych, w tym do prawa do używania i czerpania korzyści z własności państwowej (Rozdział X, art. 323 - 329);
 - prawo do umownego zarządzania gruntami, do użytkowania gruntu w celach budowlanych, prawa do używania cudzej nieruchomości celem poprawy efektywności własnej nieruchomości (Rozdział XI - XIII, art. 330-365, Rozdział XV, art. 372 - 385);
 - prawa do zamieszkania (Rozdział XIV, art. 366 - 371);
- d) w części czwartej zawierającej przepisy dotyczące zabezpieczenia wierzytelności:
 - zasad ogólnych, w tym ustanowienia zabezpieczenia, zakresu zabezpieczenia, pierwszeństwa zaspokojenia z wierzytelności (Rozdział XVI, art. 386 do 393);
 - hipoteki, zastawu na ruchomościach i prawach (Rozdział XVII - XIX, art. 394 - 457);
- e) w części piątej zawierającej przepisy dotyczące posiadania:
 - posiadania ruchomości i nieruchomości (Rozdział XX, art. 458 - 462)¹⁵.

Księga Trzecia Umowy stanowi najobszerniejszą księgę KCChRL ujmując ponad pięćset artykułów (artykuły od 463 do 988). Księga podzielona jest na dwadzieścia dziewięć rozdziałów (z czego niektóre dzielą się na dalsze sekcje), które pogrupowane zostały w trzech częściach. Księga Trzecia opiera się na przepisach zawartych uprzednio w ustawie prawo umów ChRL z dnia 15.03.1999 r., poszerzając jednak regulacje w stosunku do uchylonej ustawy.

¹⁵ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej ..., art. 205-462.

Ustawa prawo własności Chińskiej Republiki Ludowej z 16.03.2007 r. («中华人民共和国物权法» Property law of the People's Republic of China, adopted at the 5th session of the Tenth National People's Congress on March 16, 2007, is promulgated for effect as of October 1, 2007), <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=6642&lib=law&SearchKeyword=property%20law&SearchCKeyword=> [wersja anglojęzyczna, dostęp 5.04.2021 r.].

Księga Trzecia zawiera regulacje dotyczące między innymi:

a) w części pierwszej zawierającej przepisy ogólne:

- zasad ogólnych, przedmiotu regulacji, formy, definicji umowy (Rozdział I, art. 463 - 468);
- zawierania umów (Rozdział II, art. 469 - 501);
- skutków i wykonania zobowiązań umownych (Rozdział III i IV, art. 502 - 534);
- zachowania i modyfikacji zobowiązań umownych (Rozdział V i VI, art. 535 - 556);
- zakończenia praw i obowiązków wynikających z umowy (Rozdział VII, art. 557 - 576);
- niewykonania i nienależytego wykonania zobowiązań umownych (Rozdział VIII, art. 577 - 594);

b) w części drugiej zawierającej przepisy dotyczące umów typowych (nazwanych), ujętych w dwudziestu jeden rozdziałach, w taki sposób, iż każdy rozdział odpowiada jednej umowie:

- umowy sprzedaży (Rozdział IX, art. 595 - 647);
 - umowy na dostawę i zużycie energii elektrycznej, wody, gazu lub ciepła (Rozdział X, art. 648-656);
 - umowy darowizny (Rozdział XI, art. 657 - 666);
 - umowy pożyczki (Rozdział XII, art. 667 - 680);
 - umowy poręczenia (Rozdział XIII, art. 681 - 702);
 - umowy najmu (Rozdział XIV art. 703 - 734);
 - umowy leasingu (Rozdział XV, art. 735 - 760);
 - umowy faktoringu (Rozdział XVI, art. 761 - 769);
 - umowy o dzieło (Rozdział XVII, art. 770 - 787);
 - umowy o projekt budowlany (Rozdział XVIII art. 788 - 808);
 - umowy o przewóz (Rozdział XIX, art. 809 - 842);
 - umowy technologiczne (Rozdział XX, art. 843 - 887);
 - umowy o opiekę nad mieniem (Rozdział XXI, art. 888 - 903);
 - umowy o magazynowanie (Rozdział XXII, art. 904 - 918);
 - umowy powiernicze (Rozdział XXIII art. 919 - 936);
 - umowy na usługi zarządzania mieniem (Rozdział XXIV art. 937 - 950);
 - umowy brokerskie (Rozdział XXV, art. 951 - 960);
 - umowy pośrednictwa (Rozdział XXVI, art. 961 - 966);
 - umowy partnerskie w łączonych przedsięwzięciach (Rozdział XXVII, art. 967 - 978);
- c) w części trzeciej zawierającej quasi umowy zawierającej przepisy dotyczące:
- prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia (Rozdział XXVIII, art. 979 - 984);

- bezpodstawnego wzbogacenia (Rozdział XXIX, art. 985 - 988)¹⁶.

Księga Czwarta Dobra Osobiste podzielona jest na sześć rozdziałów, ujętych łącznie w artykułach od 989 do 1039. W odróżnieniu od pozostałych ksiąg KCChR, Księga Czwarta nie jest oparta na wcześniej istniejącej ustawie, oparta jest jednak na kilku przepisach z ustawy Zasady Ogólne Prawa Cywilnego z 12.04.1986 r., znowelizowanej 27.08.2009 r. oraz na interpretacji sądowych i regulacji administracyjnych¹⁷. Księga Czwarta zawiera regulacje dotyczące między innymi:

- zasad ogólnych, w tym zakresu regulacji księgi, definicji dóbr osobistych (Rozdział I, art. 989-1001);
- prawa do życia, prawa do integralności cielesnej, prawa do zdrowia (Rozdział II, art. 1002-1011);
- prawa do imienia, nazwy, wizerunku, reputacji, tytułów honorowych (Rozdział III - V, art. 1012 - 1031);
- prawa do prywatności i ochrony danych osobowych (Rozdział VI, art. 1032 - 1039)¹⁸.

Księga Piąta Małżeństwo i Rodzina podzielona jest na pięć rozdziałów, ujętych łącznie w artykułach od 1040 do 1118, z czego niektóre dzielą się na dalsze sekcje. Księga Piąta jest w dużej mierze oparta na przepisach ustaw prawo małżeńskie ChRL z 10.09.1980 r., znowelizowanej 28.04.2001 r. i prawo adopcyjne ChRL z 29.12.1991 r. znowelizowanej 4.11.1998 r. i zawiera regulacje dotyczące między innymi:

- zasad ogólnych, w tym przedmiotu regulacji księgi, ochrony małżeństwa i rodziny przez państwo, pokrewieństwa (Rozdział I, art. 1040 - 1045);
- zawarcia małżeństwa (Rozdział II, art. 1046 - 1054);

¹⁶ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej ..., art. 463-988.

Ustawa prawo umów Chińskiej Republiki Ludowej z 15.03.1999 r. («中华人民共和国合同法», Contract Law of the People's Republic of China, Adopted at the Second Session of the Ninth National People's Congress on March 15, 1999),

<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=6145&lib=law&SearchKeyword=contract%20law&SearchCKeyword=> [wersja anglojęzyczna, dostęp 27.03.2021 r.].

¹⁷ Wei C., *2020 NPC Session: A Guide to China's Civil Code (Updated)*...

¹⁷ Oficjalna strona Rady Państwa ChRL w wersji anglojęzycznej, *Civil Code of the People's Republic of China*, http://english.www.gov.cn/archive/lawsregulations/202012/31/content_WS5fedad98c6d0f72576943005.html [dostęp 27.03.2021r.].

¹⁸ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej ..., art. 989-1039.

Ustawa Zasady Ogólne Prawa Cywilnego Chińskiej Republiki Ludowej z 12.04.1986 r., znowelizowana 27.08.2009 r. («中华人民共和国民法通则», General Principles of the Civil Law of the People's Republic of China, (Adopted at the fourth session of the sixth National People's Congress on April 12, 1986; Amended in accordance with the Decision of the Standing Committee of the National People's Congress on Amending Some Laws adopted at the 10th session of the eleventh Standing Committee of the National People's Congress on August 27, 2009),

<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=18525&lib=law&SearchKeyword=civil%20law&SearchCKeyword=> [wersja anglojęzyczna, dostęp 27.03.2021 r.].

- relacji domowych pomiędzy małżonkami, dziećmi a rodzicami oraz innymi krewnymi (Rozdział III, art. 1055 -1075);
- rozvodu (Rozdział IV, art. 1076 - 1092);
- adopcji (Rozdział V, art. 1093 - 1118)¹⁹.

Księga Szósta Dziedziczenie podzielona jest na cztery rozdziały, ujęte łącznie w artykułach od 1119 do 1163. Przepisy Księgi Szóstej oparte są w większości na ustawie Prawie Dziedziczenia ChRL z 10.04.1985 r. i zawierają regulacje dotyczące między innymi:

- zasad ogólnych, w tym przedmiotu regulacji księgi, ochrony dziedziczenia przez państwo, podstawowych zasad dziedziczenia (Rozdział I, art. 1119 - 1125);
- dziedziczenia ustawowego (Rozdział II, art. 1126 - 1132);
- dziedziczenia testamentowego (Rozdział III art. 1133 - 1144)
- zarządu mieniem spadku (Rozdział IV, art. 1145 - 1163²⁰).

Księga Siódma Odpowiedzialność Deliktowa podzielona jest na dziesięć rozdziałów, ujętych łącznie w artykułach od 1164 do 1258. Jak większość poprzednich ksiąg opartych na uchylonych ustawach, księga ta oparta jest na prawie deliktowym ChRL z 26.12.2009 r. i zawiera regulacje dotyczące między innymi:

- zasad ogólnych, w tym przedmiotu regulacji księgi (Rozdział I, art. 1164 - 1178);
- odszkodowania (Rozdział II, art. 1179 - 1187);
- domniemania odpowiedzialności (Rozdział III, art. 1188 - 1201);

¹⁹ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej..., art. 1042-1118.

Ustawa prawo małżeńskie Chińskiej Republiki Ludowej z 10.09.1980 r, znowelizowana 28.04.2001 r. («中华人民共和国婚姻法», Marriage Law of the People's Republic of China (Adopted at the Third Session of the Fifth National People's Congress on September 10, 1980, and amended according to the Decision on Amending the marriage law of the People's Republic of China made at the 21st meeting of the Standing Committee of the Ninth National People's Congress on April 28, 2001), <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=1793&lib=law&SearchKeyword=marriage%20law&SearchKeyword=> [wersja anglojęzyczna, dostęp 27.03.2021 r.].

Ustawa prawo adopcyjne Chińskiej Republiki Ludowej z 29.12.1991 r. znowelizowana 4.11.1998 r. («中华人民共和国收养法», Adoption Law of the People's Republic of China Adopted at the 23rd Meeting of the Standing Committee of the Seventh National People's Congress on December 29, 1991, amended in accordance with the Decision on Revising the adoption law of the People's Republic of China adopted at the 5th Meeting of the Standing Committee of the Ninth National People's Congress on November 4, 1998 and promulgated by Order No. 10 of the President of the People's Republic of China as of the same date, <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=12687&lib=law&SearchKeyword=adoption%20law&SearchKeyword=> [wersja anglojęzyczna, dostęp 27.03.2021 r.].

²⁰ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej ..., art. 1119-1163.

Ustawa prawo dziedziczenia Chińskiej Republiki Ludowej z 10.04.1985 r. («中华人民共和国继承法», Law of Succession of the People's Republic of China, Adopted at the Third Session of the Sixth National People's Congress on April 10, 1985), <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=56&lib=law&SearchKeyword=law%20of%20succession&SearchKeyword=> [wersja anglojęzyczna, dostęp 27.03.2021 r.].

- odpowiedzialności za produkt (Rozdział IV, art. 1202 - 1207);
- odpowiedzialności za zdarzenia z udziałem pojazdów silnikowych (Rozdział V, art. 1208 - 1217);
- odpowiedzialności za błędy w sztuce lekarskiej (Rozdział VI, art. 1218 - 1228);
- odpowiedzialności za zanieczyszczenie środowiska i szkody ekologiczne (Rozdział VII, art. 1229 - 1235);
- odpowiedzialności za zdarzenia związane z wysokim ryzykiem (Rozdział VIII, art. 1236-1244),
- odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta domowe (Rozdział IX, art. 1245-1251),
- odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez budynki i obiekty (Rozdział X, art. 1252-1258)²¹.

Ostatnią częścią kodeksu cywilnego ChRL są Postanowienia Dodatkowe, składające się zaledwie z dwóch artykułów, mianowicie artykułu 1259 doprecyzowuje kilka pojęć związanych z miarą (np. „nie mniej niż”, „więcej niż”) oraz omawianego już wcześniej artykułu 1260²².

Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej z 28.05.2020 r. jest pierwszą kodyfikacją prawa od momentu powstania ChRL w 1949 r., dlatego też oraz z uwagi na niedawną datę wejścia w życie, jego funkcjonowanie jest obecnie bacznie obserwowane. Można spodziewać się więc nowych publikacji literatury przedmiotu, a także nowych interpretacji Najwyższego Sądu Ludowego pomagających w rozumieniu przepisów oraz w stosowaniu prawa.

ABSTRAKT

Artykuł „Pierwszy Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej” opisuje krótką historię rund prac nad projektami kodeksu cywilnego od powstania Chińskiej Republiki Ludowej w 1949 r., cel implementacji, a także strukturę uchwalonego dnia 28 maja 2020 r. Kodeksu Cywilnego Chińskiej Republiki Ludowej wraz z zawartością jego siedmiu ksiąg: Księga Pierwsza Część

²¹ Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej ..., art. 1164-1258.

Ustawa prawo deliktowe Chińskiej Republiki Ludowej z 26.12.2009 r. («中华人民共和国侵权责任法», Tort Law of the People's Republic of China, Adopted at the 12th session of the Standing Committee of the Eleventh National People's Congress on December 26, 2009),

<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=7846&lib=law&SearchKeyword=tort%20law&SearchCKeyword=> [wersja anglojęzyczna, dostęp 27.03.2021 r.].

²² Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej ..., art. 1259-1260.

Ogólna, Księga Druga Prawa Własności, Księga Trzecia Umowy, Księga Czwarta Dobra Osobiste, Księga Piąta Małżeństwo i Rodzina, Księga Szósta Dziedziczenie, Księga Siódma Odpowiedzialność Deliktowa.

Słowa kluczowe: Chiny, Chińska Republika Ludowa, Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej, kodeks cywilny w Chinach, prawo cywilne w Chinach

Bibliografia

1. Akty prawne:

Konstytucja Chińskiej Republiki Ludowej z 4.12.1982 r., następnie nowelizowana (Constitution of the People's Republic of China (Adopted at the Fifth Session of the Fifth National People's Congress and promulgated by the Announcement of the National People's Congress on December 4, 1982; amended in accordance with the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the First Session of the Seventh National People's Congress on April 12, 1988, the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the First Session of the Eighth National People's Congress on March 29, 1993, the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the Second Session of the Ninth National People's Congress on March 15, 1999, the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the Second Session of the Tenth National People's Congress on March 14, 2004, and the *Amendment to the Constitution of the People's Republic of China* adopted at the First Session of the Thirteenth National People's Congress on March 11, 2018),, <http://www.npc.gov.cn/englishnpc/constitution2019/201911/1f65146fb6104dd3a2793875d19b5b29.shtml>

Ustawa prawo małżeńskie Chińskiej Republiki Ludowej z 10.09.1980 r, znowelizowana 28.04.2001 («中华人民共和国婚姻法», Marriage Law of the People's Republic of China (Adopted at the Third Session of the Fifth National People's Congress on September 10, 1980, and amended according to the Decision on Amending the marriage law of the People's Republic of China made at the 21st meeting of the Standing Committee of the Ninth National People's Congress on April 28, 2001),

<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=1793&lib=law&SearchKeyword=marriage%2>

0law&SearchCKeyword=

Ustawa prawo dziedziczenia Chińskiej Republiki Ludowej z 10.04.1985 r. («中华人民共和国继承法», Law of Succession of the People's Republic of China, Adopted at the Third Session of the Sixth National People's Congress on April 10, 1985),

<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=56&lib=law&SearchKeyword=law%20of%20succession&SearchCKeyword=>

Ustawa Zasady Ogólne Prawa Cywilnego Chińskiej Republiki Ludowej z 12.04.1986 r., znowelizowana 27.08.2009 r. («中华人民共和国民事诉讼法通则», General Principles of the Civil Law of the People's Republic of China , (Adopted at the fourth session of the sixth National People's Congress on April 12, 1986; Amended in accordance with the Decision of the Standing Committee of the National People's Congress on Amending Some Laws adopted at the 10th session of the eleventh Standing Committee of the National People's Congress on August 27, 2009),

<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=18525&lib=law&SearchKeyword=civil%20law&SearchCKeyword=>

Ustawa prawo adopcyjne Chińskiej Republiki Ludowej z 29.12.1991 r. znowelizowana 4.11.1998 r. («中华人民共和国收养法», Adoption Law of the People's Republic of China Adopted at the 23rd Meeting of the Standing Committee of the Seventh National People's Congress on December 29, 1991, amended in accordance with the Decision on Revising the adoption law of the People's Republic of China adopted at the 5th Meeting of the Standing Committee of the Ninth National People's Congress on November 4, 1998 and promulgated by Order No. 10 of the President of the People's Republic of China as of the same date, <http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=12687&lib=law&SearchKeyword=adoption%20law&SearchCKeyword=>

Ustawa prawo umów Chińskiej Republiki Ludowej z 15.03.1999 r. («中华人民共和国合同法», Contract Law of the People's Republic of China, Adopted at the Second Session of the Ninth National People's Congress on March 15, 1999),

<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=6145&lib=law&SearchKeyword=contract%20law&SearchCKeyword=>

Ustawa prawo własności Chińskiej Republiki Ludowej z 16.03.2007 r. («中华人民共和国物权法» Property law of the People's Republic of China, adopted at the 5th session of the Tenth National People's Congress on March 16, 2007, is promulgated for effect as of October 1, 2007),
<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=6642&lib=law&SearchKeyword=property%20law&SearchCKeyword=>

Ustawa prawo deliktowe Chińskiej Republiki Ludowej z 26.12.2009 r. («中华人民共和国侵权责任法», Tort Law of the People's Republic of China, Adopted at the 12th session of the Standing Committee of the Eleventh National People's Congress on December 26, 2009),
<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=7846&lib=law&SearchKeyword=tort%20law&SearchCKeyword=>

Ustawa Ogólne Przepisy Prawa Cywilnego Chińskiej Republiki Ludowej z 15.03.2017 r. («中华人民共和国民法总则» General Provisions of the Civil Law of the People's Republic of China, Adopted at the 5th Session of the Twelfth National People's Congress on March 15, 2017),
<http://www.lawinfochina.com/display.aspx?id=23213&lib=law&SearchKeyword=civil%20law&SearchCKeyword=>

Kodeks Cywilny Chińskiej Republiki Ludowej z 28.05.2020 r. («中华人民共和国民法典» Civil Code of the People's Republic of China, Adopted at the Third Session of the Thirteenth National People's Congress on May 28, 2020),

<http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c23934/202103/c487476d061844beb093bc3f22e729ae/files/4aaa35619b4c446dbc704f4376bfccd6.pdf>

<http://www.npc.gov.cn/npc/c30834/202006/75ba6483b8344591abd07917e1d25cc8.shtml>

2. Literatura:

Bu Y., *Chinese Civil Law*, Munchen 2013.

Chen J., *Chinese Law: Context and Transformation*, Leiden-Boston 2016.

Rowiński J., Jakóbiec W., *System konstytucyjny Chińskiej Republiki Ludowej*, Warszawa 2006.

3. Źródła internetowe:

<https://npcobserver.com/2020/05/21/2020-npc-session-a-guide-to-chinas-civil-code/>

http://english.www.gov.cn/archive/lawsregulations/202012/31/content_WS5fedad98c6d0f72576943005.html

http://english.www.gov.cn/news/topnews/202005/22/content_WS5ec746cfc6d0b3f0e949844d.html

<http://www.npc.gov.cn/englishnpc/c23934/202005/c65fbd2de4c54c0db9639ef41e99c290.shtml>

<http://www.court.gov.cn/zixun-xiangqing-282451.html>